

19. 3. 2007

ID: 46897

Rozhodování věci v civilním a správním soudnictví

Pro určení toho, zda se určitá věc bude projednávat a rozhodovat v civilním nebo ve správním soudnictví, je rozhodující soukromoprávní nebo veřejnoprávní povaha zásahu do vlastnického práva, nikoliv však právní povaha vlastnického práva samotného.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 2861/2006, ze dne 3.1.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně T. I. C. C. R., a. s., zastoupené advokátem, proti žalované označené jako „A. Č.“, o zřízení věcného břemene, vedené u Okresního soudu v Přerově pod sp. zn. 12 C 103/2004, o dovolání žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 16. března 2006, č. j. 12 Co 188/2006 - 53, tak, že usnesení Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 16. 3. 2006, č. j. 12 Co 188/2006 - 53, a usnesení Okresního soudu v Přerově ze dne 31. 10. 2005, č. j. 12 C 103/2004 - 42, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Přerově k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobkyně se žalobou podle části páté o. s. ř. domáhala, aby soud vydal rozsudek, jímž „k pozemku p. č. 545/12 pozemkového katastru, zapsaném na LV č. 181 v katastrálním území K., který je podle výpisu z katastru nemovitostí ve vlastnictví žalované, se zřizuje ve prospěch žalobkyně věcné břemeno, jehož obsahem je výkon práv podle ust. § 90 odst. 1 písm. a) zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích, v platném znění, a to věcné břemeno zřízení, umístění a provozování podzemního vedení telekomunikační sítě, včetně jeho vytyčovací bodů a včetně přetínání tohoto pozemku vodiči, a to v rozsahu, který je vyznačen v geometrickém plánu ze dne 23. 11. 2001 pod č. 1110 - 161/2001 v katastrálním území K. s tím, že za zřízení věcného břemene přísluší žalované úplata ve výši 122,40 Kč, kterou je žalobkyně povinna zaplatit do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí“. Žalobu podala na základě rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 2. 2004, č. j. 22 Ca 531/2002 - 21, kterou byla mimo jiné podle ust. § 46 odst. 2 zákona č. 150/2002, soudního řádu správního (dále jen s. ř. s.) odmítnuta jeho žaloba, jíž se domáhal přezkoumání zákonnosti rozhodnutí Okresního úřadu v P. ze dne 7. 11. 2002, č. j. RR - 808/1087/02, jímž bylo zamítnuto odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Městského úřadu H., stavebního úřadu, ze dne 19. 8. 2002, č. j. SÚ - 4787/2002 - PER-27396, o zamítnutí návrhu na vyvlastnění - zřízení věcného břemene k nemovitosti p. č. 545/12 v k. ú. K., a to z důvodu, že rozhodování o zřízení práva odpovídajícího věcnému břemeni ke stavbě na cizím pozemku je rozhodováním o vlastnickém vztahu v otázce upravené občanským zákoníkem. Žalobkyně se řídila poučením uvedeným v usnesení Krajského soudu v Ostravě, že v dané věci je možno podat do jednoho měsíce od právní moci usnesení tohoto soudu žalobu podle části páté o. s. ř. k Okresnímu soudu v Přerově [§ 46 odst. 2) s. ř. s., § 249 odst. 1), § 250 odst. 2) o. s. ř.].

Okresní soud v Přerově usnesením ze dne 31. 10. 2005, č. j. 12 C 103/2004 - 42, řízení zastavil podle ust. § 103, § 104 odst. 1 věty první a § 245 o. s. ř. a rozhodl o náhradě nákladů řízení a o soudním poplatku. Na základě zjištění, že žalovaná A. Č. zemřela, tj. před podáním žaloby doručené soudu dne 24. 3. 2004, dospěl k závěru, že označená žalovaná neměla od počátku řízení způsobilost mít práva a povinnosti, a tedy neměla ani způsobilost být účastnicí řízení ve smyslu ustanovení § 19 o. s. ř.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci usnesením ze dne 16. 3. 2006, č. j. 12 Co 188/2006 - 53, usnesení soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se plně ztotožnil se závěrem okresního soudu, že A. Č., která je v žalobě označena jako žalovaná, nemá způsobilost být účastnicí řízení, což je neodstranitelný nedostatek podmínky řízení, a jeho následkem je zastavení řízení. Krajský soud se neztotožnil s odvolací námitkou žalobkyně, že soud prvního stupně měl postupovat podle ust. § 104c o. s. ř. a podat návrh na zahájení kompetenčního sporu zvláštnímu senátu, neboť žaloba tak, jak byla podána, je žalobou proti fyzické osobě, jíž se žalobkyně domáhá zřízení věcného břemene podle části páté o. s. ř. Jestliže soud prvního stupně zjistil, že žalobkyní označená žalovaná v době zahájení řízení neměla způsobilost být účastníkem řízení, postupoval

správně podle ust. § 104 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s ust. § 245 o. s. ř., když řízení zastavil. Pokud žalobkyně poukazovala na předchozí spory, které vedla, nejsou její argumenty pro procesní řešení dané věci relevantní, neboť proti rozhodnutí Krajskému soudu v Ostravě, jímž byla žaloba podaná proti rozhodnutí správního orgánu podle ust. § 65 a násl. s. ř. s. odmítnuta, měla možnost podat v zákonné lhůtě kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně, což neučinila. Má-li žalobkyně za to, že tatáž věc má být projednána v občanském soudním řízení (§ 244 o. s. ř.), pak nedostatek procesních podmínek z hlediska téhož zákona jako důsledek jejich neodstranitelnosti k jinému než procesnímu postupu v konkrétní věci vést nemůže (§ 103, § 104 odst. 1 věta první, § 245 o. s. ř.).

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ust. § 239 odst. 3 o. s. ř., a podává je z důvodů podle § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. Za zásadní po právní stránce považuje otázku „posouzení povinnosti soudu zkoumat podmínku věcné příslušnosti podle ust. § 104a o. s. ř. v případě, kdy není splněna podmínka způsobilosti být účastníkem řízení podle § 19 o. s. ř. na straně jednoho z účastníků řízení a tato vada je neodstranitelná“. Dovolatelka namítá, že soudy obou stupňů nesprávně vyložily ustanovení občanského soudního řádu upravující podmínky řízení a jejich posuzování, a vyslovuje názor, že pokud by soud zkoumal podmínku své věcné příslušnosti a inicioval řízení o kompetenčním sporu podle zákona č. 131/2002 Sb., muselo by toto řízení v souladu s konstantní judikaturou vyústit v rozhodnutí, že věc má být řešena ve správním soudnictví, v němž by žalovaná jako účastník řízení vůbec nefigurovala, a tudíž by odpadla překážka existující v tomto řízení (nezpůsobilost žalované být účastnicí řízení). Poukazuje na judikaturu Nejvyššího správního soudu, který změnil dřívější názor na přezkum rozhodnutí stavebních úřadů ve věcech zřízení věcného břemena podle telekomunikačního zákona, neboť usnesením rozšířeného senátu tohoto soudu ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 As 11/2003 - 50, rozhodl, že rozhodnutí stavebního úřadu o zřízení věcného břemene není rozhodnutím správního orgánu v soukromoprávní věci vydaným v mezích zákonné pravomoci správního orgánu ve smyslu § 68 písm. b) s. ř. s. Stejně tak judikoval i zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, který usnesením ze dne 16. 1. 2005, č. j. Konf. 79/2004 - 19, vyslovil, že rozhodovat o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu ve věci návrhu na vydání rozhodnutí o zřízení věcného břemena podle zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích, je příslušný soud ve správním soudnictví. Dovolatelka odvolacímu soudu vytýká, že se nezabýval otázkou, zda okresní soud byl věcně příslušný k rozhodování dané věci, ani tím, že žalobkyně podala soudu prvního stupně podnět k zahájení řízení o kompetenčním konfliktu. Má za to, že soud je povinen - dříve než meritorně rozhodne - zkoumat procesní podmínky na straně soudu (civilní pravomoc, věcnou, funkční i místní příslušnost) a na straně účastníků (způsobilost být účastníkem řízení), přičemž v prvním případě tak činí z úřední povinnosti, ve druhém pak kdykoliv za řízení. Protože tak soud v daném případě neučinil, znemožnil žalobkyni dosáhnout svého práva, čímž „jí odepřel spravedlnost“. Dále dovolatelka poukazuje na nejednotnou rozhodovací činnost Okresního soudu v Přerově, který v dané věci řízení zastavil z důvodu neodstranitelné překážky na straně žalované a v obdobném řízení vedeném u tohoto soudu pod sp. zn. 11 C 67/2004 podal návrh na zahájení řízení o kompetenčním sporu, o němž rozhodl zvláštní senát zřízený podle zák. č. 131/2002 Sb. usnesením ze dne 3. 1. 2006, č. j. Konf 125/2005 - 6, tak, že vyslovil, že příslušný vydat rozhodnutí ve věci žaloby proti rozhodnutí bývalého Okresního úřadu v P. o zřízení věcného břemene je soud ve správním soudnictví. Navrhla, aby usnesení odvolacího soudu bylo zrušeno a aby mu věc byla vrácena k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti usnesení odvolacího soudu bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, účastnicí řízení, řádně zastoupenou advokátem, dospěl po přezkoumání věci podle § 242 o. s. ř. k závěru, že dovolání, které je přípustné podle § 239 odst. 2 písm. a) o. s. ř., je částečně důvodné.

Podle § 244 odst. 1 o. s. ř. rozhodl-li orgán moci výkonné, orgán územního samosprávného celku, orgán zájmové nebo profesní samosprávy, popřípadě smírcí orgán zřízený podle zvláštního právního předpisu (dále jen „správní orgán“) podle zvláštního zákona o sporu nebo o jiné právní věci, která vyplývá z občanskoprávních, pracovních, rodinných a obchodních vztahů (§ 7 odst. 1), a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení.

Podle § 246 odst. 1 o. s. ř. k návrhu je oprávněn ten, kdo tvrdí, že byl dotčen na svých právech rozhodnutím správního orgánu, kterým byla jeho práva nebo povinnosti založena, změněna, zrušena, určena nebo zamítnuta. Tento návrh se nazývá žalobou.

V posuzované věci z obsahu spisu vyplývá, že žalobkyně podala u Městského úřadu H., stavebního odboru, návrh na vyvlastnění - zřízení věcného břemene k pozemku p. č. 545/12 v k. ú. K. Rozhodnutím tohoto úřadu ze dne 19. 8. 2002, č. j. SÚ - 4787/2002 - PER-27, ve spojení s rozhodnutím Okresního úřadu P., referátu regionálního rozvoje, ze dne 7. 11. 2002, č. j. RR-808/1087/02, jímž odvolání žalobkyně bylo zamítnuto a rozhodnutí správního orgánu prvního stupně bylo potvrzeno, byl návrh žalobkyně zamítnut z důvodu, že vyvlastňovací řízení je nutné vést s vlastníky dotčených nemovitostí a nepostačí v návrhu na zřízení věcného břemene doložit údaj o tom, že navrhovateli není

známý pobyt vlastníka dotčené nemovitosti, kterážto skutečnost nemůže být považována ani za pokus o dohodu držitele telekomunikační licence ke zřízení a provozování veřejné telekomunikační sítě s vlastníkem dotčené nemovitosti ve smyslu ust. § 91 odst. 3 zákona č. [151/2000](#) Sb., o telekomunikacích. Pokud není znám pobyt vlastníka dotčeného pozemku, nemůže být naplněno ustanovení § 46 odst. 2 vyhl. č. [132/1998](#) Sb., které stanoví, co lze považovat za důkaz o tom, že pokus o získání práva k pozemku dohodou byl bezvýsledný. Pobyt vlastníka nemovitosti je třeba zjistit, protože vyvlastňovací řízení musí být vedeno s konkrétním vlastníkem vyvlastňované nemovitosti. Stavební úřad neoznamoval zahájení řízení ani rozhodnutí ve věci zamítnutí návrhu na zřízení věcného břemena vlastníkovi pozemku, jelikož důvodem pro zamítnutí návrhu byla rovněž skutečnost, že stavba telekomunikační sítě byla realizována, tudíž věcné břemeno podle stavebního zákona zřídit nelze.

Dále je z obsahu zřejmé, že Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 12. 2. 2004, č. j. 22 Ca 531/2002 - 21, odmítl podle ust. § 46 odst. 2 s. ř. s. mimo jiné žalobu žalobkyně proti rozhodnutí Okresního úřadu P., Referátu regionálního rozvoje, ze dne 7. 11. 2002, č. j. RR-808/1087/02, z důvodu, že rozhodování o zřízení práva odpovídajícího věcnému břemeni ke stavbě na cizím pozemku je rozhodováním o vlastnickém vztahu v otázce upravené občanským zákoníkem. Podle názoru krajského soudu jsou tato práva evidentně právy soukromými a soukromé právo vyžaduje vyšší stupeň právní ochrany, než jaký může poskytnout správní soudnictví; žaloba je proto ve smyslu ust. § 68 písm. b) s. ř. s. nepřijatelná, neboť jde o rozhodnutí správního orgánu v soukromoprávní věci, vydané v mezích zákonné pravomoci správního orgánu. Rozhodování soukromoprávních věcí přísluší od 1. 1. 2003 soudům v občanském soudním řízení podle ustanovení části páté o. s. ř.

Uvedený právní názor Krajského soudu v Ostravě vycházející zřejmě z předchozí judikatury Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozhodnutí ze dne 19. 11. 2003, č. j. 3 As 8/2003 - 44, či usnesení ze dne 27. 3. 2003, č. j. 6 A 71/2000 - 44, usnesení ze dne 25. 3. 2003, č. j. 7 A 27/2002 - 36) byl překonán usnesením rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 As 11/2003 - 50, v němž byl zaujat názor, že pro určení toho, zda se určitá věc bude projednávat a rozhodovat v civilním nebo ve správním soudnictví, je rozhodující soukromoprávní nebo veřejnoprávní povaha zásahu do vlastnického práva, nikoliv však právní povaha vlastnického práva samotného. Napadá-li žalobce rozhodnutí o návrhu na vyvlastnění nebo o nuceném omezení vlastnického práva zřízením věcného břemene, není předmětem soudního řízení sama otázka vlastnického práva (není spor o vlastnické právo), nýbrž jeho předmětem je přezkum rozhodnutí o vyvlastnění nebo o nuceném omezení vlastnického práva. Právě tento právní titul, a nikoliv vlastnické právo samotné, je věcí ve smyslu ust. § 7 o. s. ř., a jeho povaha je určující pro stanovení civilní nebo správní soudní pravomoci. Na základě těchto úvah dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že rozhodnutí stavebního úřadu o zřízení věcného břemene není rozhodnutím správního orgánu v soukromoprávní věci a že tedy rozhodnout o této věci přísluší soudu ve správním soudnictví (srov. též např. usnesení zvláštního senátu zřízeného zákonem č. [131/2002](#) Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 3. 1. 2006, č. j. Konf 125/2005 - 6, a usnesení téhož soudu ze dne 5. 5. 2005, č. j. Konf 81/2004 - 12).

Podle § 104c odst. 1 o. s. ř. náleží-li věc do věcné příslušnosti soudu, který rozhoduje podle zvláštního zákona věci správního soudnictví, nepostupuje se podle § 104b, jestliže soud, který rozhoduje podle zvláštního zákona věci správního soudnictví, ve stejné věci pravomocným rozhodnutím odmítl návrh s tím, že šlo o věc, kterou soudy projednávají a rozhodují v občanském soudním řízení. Soud v případě uvedeném v odstavci 1 navrhne senátu zřízenému podle zvláštního zákona, aby rozhodl tento spor o věcnou příslušnost.

Nelze se proto ztotožnit se závěrem odvolacího soudu, že v dané věci je třeba řízení zastavit podle § 104 odst. 1 o. s. ř., nýbrž byly-li naplněny podmínky uvedené v ust. § 104c odst. 1 o. s. ř., je namístě postupovat podle odstavce 2 tohoto ustanovení a navrhnout senátu zřízenému podle zvláštního zákona, aby rozhodl tento spor o věcnou příslušnost.

Z uvedeného vyplývá, že dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., tj. že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, byl naplněn. Nejvyšší soud ČR proto usnesením odvolacího soudu podle § 243b odst. 2 věty za středníkem o. s. ř. zrušil; protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí Okresního soudu v P., zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

Další články:

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)